

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา
ธรรมะภาคปฏิบัติ 6

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	คณะพุทธศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา 000 356 ธรรมะภาคปฏิบัติ 6 (Buddhist Meditation VI)
2. จำนวนหน่วยกิต 1 หน่วยกิต (1-2-4)
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน พระมหาประสาน อนุวตโต / พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ดร.
5. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน ภาคการศึกษาที่ 2 / 2559 ชั้นปีที่ 3
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี) ธรรมะภาคปฏิบัติ 5 (รหัส 000 355)
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี) ไม่มี
8. สถานที่เรียน ห้อง ๓๑๐ ชั้น ๓ ตึกอาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด 20 ตุลาคม 2559

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

<p>1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา</p> <p>เพื่อให้บัณฑิตเรียนรู้หลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยงกับมหาสติปัฏฐานสูตร เช่น อปินณกสูตร สติสูตร อากาการบรรลุมรรคผลและคุณธรรมของพระอริยบุคคล และฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยการเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์</p>
<p style="text-align: center;">วัตถุประสงค์</p> <p>ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้</p> <p>5. จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้รู้หลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยงกับมหาสติปัฏฐานสูตร 2. เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 3. เพื่อให้นำผลของการปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเผยแผ่พระพุทธศาสนา <p>ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์ 2. มีสภาพจิตใจที่เบิกบาน แจ่มใส 3. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเอง ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก
<p>2. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning 2. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

<p>1. คำอธิบายรายวิชา</p> <p>ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยงกับมหาสติปัฏฐานสูตร เช่น อปินณกสูตร สติสูตร อากาการบรรลุมรรคผลและคุณธรรมของพระอริยบุคคล ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์</p>			
<p>2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา</p>			
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
<p>3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล</p> <p>- อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์และเว็บไซต์ของคณะสังคมศาสตร์/สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์</p>			

- อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)

หมวดที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

<p>1. คุณธรรม จริยธรรม</p> <p>1.1 คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุข และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผู้เรียนต้องพยายามสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกับการศึกษาวิชาธรรมะภาคปฏิบัติ โดยมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณสมบัติหลักสูตร ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ตระหนักในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต (2) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญของปัญหา (3) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (4) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม
<p>1.2 วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
<p>1.3 วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผลการสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
<p>2 . ความรู้</p> <p>2.1 ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกรรมฐาน (สมถกรรมฐาน ,วิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้</p>
<p>2.2 วิธีการสอน</p> <p>บรรยาย อภิปราย การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าหาบทความ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ การศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน Problem base learning and Student Center เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p>
<p>2.3 วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา

3 ทักษะทางปัญญา
3.1 ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์เพื่อการป้องกันและ แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3.2 วิธีการสอน <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายให้รับผิดชอบว่าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพฤติ
3.3 วิธีการประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักกรรมที่ เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
4.1 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนด้วยกัน - พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา
4.2 วิธีการสอน <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา - มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล - การนำเสนอรายงาน
4.3 วิธีการประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด - รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- พัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การเขียน โดยการทำรายงาน และนำเสนอในชั้นเรียน
- พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา
- พัฒนาทักษะในการสืบค้น ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำรายงาน
- ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล
- ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

5.2 วิธีการสอน

- อภิปราย
- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ
- นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

5.3 วิธีการประเมินผล

- การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย
- รายงาน

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
1	บทที่ 1 ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยง กับมหาสติปัฏฐานสูตร	3	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์ สุนนโท, ดร.
2	บทที่ 1 อปินณกสูตร (ธรรมะที่ไม่ผิด) 1 ธรรมะที่ไม่ผิด 5 ข้อ 2 บุคคล 4 ประเภท		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์ สุนนโท, ดร.
3	บทที่ 1 อปินณกสูตร (ต่อ) (ธรรมะที่ไม่ผิด) 1 ธรรมะที่ไม่ผิด 5 ข้อ 2 บุคคล 4 ประเภท		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ	พระมหาสุพันธ์ สุนนโท, ดร.

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
			นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่ง และสอบอารมณ์	
4	บทที่ 1 อปถนณกสูตร (ต่อ) (ธรรมะที่ไม่ผิด) 1 ธรรมะที่ไม่ผิด 5 ข้อ 2 บุคคล 4 ประเภท		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์์ สุนนโท, ดร.
5	บทที่ 2 สติสูตร(ต่อ) 1. พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้ 2.พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย 3.พิจารณาเห็นจิตในจิต 4.พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มี สัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้	3	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์์ สุนนโท, ดร.
6	บทที่ 2 สติสูตร(ต่อ) 1. พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้ 2.พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย 3.พิจารณาเห็นจิตในจิต 4.พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มี สัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์์ สุนนโท, ดร.
7	บทที่ 2 สติสูตร (ต่อ) 1. พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีความเพียร มีสัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้ 2.พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย 3.พิจารณาเห็นจิตในจิต 4.พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายอยู่ มี สัมปชัญญะมีสติกำจัดอภิชณาและโทมนัส ในโลกได้		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะเวลา นั่งกำหนด 6 ระยะเวลา ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาสุพันธ์์ สุนนโท, ดร.
8	สอบกลางภาค	3		
9	บทที่ 3 อาการบรรลุมรรคผลและ		บรรยาย อภิปราย	พระมหาประสาน อนุวตโต

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	คุณธรรมของพระอริยบุคคล 1. การเข้าสู่มรรค 3 ทาง 2. ประเภทของพระอริยบุคคล 3. ประเภทแห่งพระมหาชีณาสพเจ้า		ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	
10	บทที่ 3 อากาการบรรลุมรรคผลและ คุณธรรมของพระอริยบุคคล (ต่อ) 1. การเข้าสู่มรรค 3 ทาง 2. ประเภทของพระอริยบุคคล 3. ประเภทแห่งพระมหาชีณาสพเจ้า		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาประสาณ อนุตโต
11	บทที่ 3 อากาการบรรลุมรรคผลและ คุณธรรมของพระอริยบุคคล (ต่อ) 1. การเข้าสู่มรรค 3 ทาง 2. ประเภทของพระอริยบุคคล 3. ประเภทแห่งพระมหาชีณาสพเจ้า		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาประสาณ อนุตโต
12	บทที่ 3 อากาการบรรลุมรรคผลและ คุณธรรมของพระอริยบุคคล (ต่อ) 1. การเข้าสู่มรรค 3 ทาง		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาประสาณ อนุตโต
13	บทที่ 3 อากาการบรรลุมรรคผลและ คุณธรรมของพระอริยบุคคล (ต่อ) 2. ประเภทของพระอริยบุคคล		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาประสาณ อนุตโต
14	บทที่ 3 อากาการบรรลุมรรคผลและ คุณธรรมของพระอริยบุคคล (ต่อ) 3. ประเภทแห่งพระมหาชีณาสพเจ้า	3	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	พระมหาประสาณ อนุตโต
15	วิเคราะห์ สรูป และทบทวน		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ	พระมหาประสาณ อนุตโต

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
			วิปัสสนากรรมฐานโดย การเดินจงกรม 6 ระยะ นั่งกำหนด 6 ระยะ ส่ง และสอบอารมณ์	
16	สอบปลายภาค	3		

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	ผลการ เรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
1	1.1,1.6, 1.7, 2.1, 2.4-2.6, 3.2	ทดสอบย่อยครั้งที่ 1	4	10%
		สอบกลางภาค	8	25 %
		ทดสอบย่อยครั้งที่ 2	12	10%
		สอบปลายภาค	16	25 %
2	1.1,1.6, 1.7, 2.1, 2.4-2.6, 3.2 4.1-4.6,3- 5.4	วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นคว้า การนำเสนอ รายงาน การทำงานกลุ่มและผลงาน การอ่านและสรุปบทความ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาค การศึกษา	20 %
3	1.1- 1.7, 3.1	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้น เรียน	ตลอดภาคการศึกษา	10%

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. เอกสารและตำราหลัก

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ 10, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา,
2521.

_____ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ 12, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา,
2521.

_____ ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2524.

ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาที่ปณีฎีกา. กรุงเทพฯ : ไทศาลวิทยา, 2518.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2500. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, 2535.

_____ พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

_____ อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2532.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(โชดก ญาณสิทธิ), พระ. **หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน**, กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง
กรุ๊ป, 2532.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(โชดก ญาณสิทธิ), พระ. **อุดมวิชา**. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร., 2531.

_____ **วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง
กรุ๊ป, 2532.

ธนิต อยู่โพธิ์. **สติปัฏฐานสำหรับทุกคน**, กรุงเทพฯ : ศิวพรการพิมพ์, 2518.

พุทธทาสภิกขุ. **อานาปานสติภาวนา**. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2535.

ประวัติและผลงานพุทธทาสภิกขุ, กรุงเทพฯ : ธรรมสภา, 2538.

ราชวรมณี (ประยูรช ปยุตโต), พระ. **พุทธธรรม**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์ , 2525.

_____ **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, 2532.

ราชวรมณี (ประยูรช ปยุตโต), พระ. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์** พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

เทพเวที (ประยูรช ปยุตโต), พระ. **ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง**. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก , 2532.

ศรีวิสุทธิกวี, พระ. **การบริหารจิต**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มามองกุฎราชวิทยาลัย, 2529.

สมภาร สมภาโร, พระ. **ธรรมะภาคปฏิบัติ** , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, 2547.

อินทวังสะเถระ, พระ. **ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัฏฐานสูตร**, กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด,

Mahsi Sayadaw, **Satipatthana Vipassana Meditation**, Rangon, DEPT OF Religions Affair, 1979.

Nyaponika, **The Heart of Buddhist Meditation**, Kandy, B.P.S.1987.

U.Pandita, **In This Veny Life**, Kandy, B.P.S., 1982

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา</p> <p>การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจาก นักศึกษาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา- ข้อเสนอแนะผ่านเว็บบอร์ด ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
<p>2. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <p>ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">- การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน- ผลการสอบ- การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
<p>3. การปรับปรุงการสอน</p> <p>หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ 2 จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน- การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก 3 ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 4
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ